

HRVATSKA RIEČ

PREDPLATA: Za ŠIBENIK I AUSTRO-UGARSKU sa dostavom u kuću mjesečno K 1'25, godišnje K 15'—, Za INOZEMSTVO K 23'—.
Plativo i utuživo u Šibeniku.
POJEDINI BROJ 10 PARA.

Izlazi utorak, četvrtak i subotu
Telefon br. 81. — Čekovni račun 71.049

UPRAVA „Hrvatske Rieči“ nalazi se u „Hrvatskoj Tiskari“ — UREDNIČTVO na obali br. 248. prizemno. — Tisak „Hrvatske Tiskare“ (Dr. Krstelj i drugi).
Izdavatelj i odgovorni urednik **Dr. MARKO JURISLAV DOMINIS.**
OGLASI PO CIENIKU.

God. IX. ŠIBENIK, četvrtak 5. lipnja 1913. Broj 831

Što mi hoćemo.

Otkad smo na političkoj areni, otkad stupismo na političko poprište, da služimo domovini, da se žrtvujemo za dobrobit hrvatskog naroda, da pod barjakom neumrlidg oca pravaštva, Ante Starčevića, vojujemo za ovu jadnu, potlačenu, uvijek na križ propinjanu Hrvatsku, niesmo ni čas jedan posumnjali u svoje ideale, u one ideale, zbog kojih je protekla krv Zrinskoga, zbog kojih je usijanom krunom okrunjen bio seljački kralj, Matijaš; koji su rodili tisuće duševnih mučenika, zbog kojih je istrunulo u tamnicam hiljade hrabrih pobornika.

Vjerovali smo uvijek u istinu i pravdu; vjerovali smo u moć, koja je zapisana u duši svakoga pravog i iskrenog rodoljuba, da ljubav domovine pobjedjuje, da pobjedjuje istina, da slavje slavi — prije ili poslie — pravda!

Prohujilo je tisuće bura hrhu glave mučeničkog roda hrvatskoga; bilo je časova kad su tmine tako zastrle obzorje naše domovine, da se zbilja bijaše bojati katastrofe, oluje, gráda, ali mi niesmo klonuli. Ljubav za rodnim ognjištem, protivena krv otaca, vjera u ideale dizala nas je sve više i više i branila nas je od raznih hršuma i sokolila nas je u raznim nepogodama i snagu nam je ulievala u raznim i teškim borbama.

Tko će nam to zanekati? Ako nam se može zanekati, ako nam se može kazati: da smo drukče radili; ako nam pošten čovjek može primjetiti, e smo jednu govorili, drugu mislili a treću činili, tad slobodno neka dižu na nas kamen, zaslužili bi ga; neka nas proklinje domovina, proklestvo bi zaslužili.

Ama nema poštena čovjeka koji bi nam to mogao pribaciti, nema u domovini poštene duše koja bi nas mogla s našeg rada prikoriti. Uza sve to na nas se u posljednje doba baca kamen sa one strane, od koje se kamenu ne nadasmo; dižu se na nas i proti nama oni, za koje se izlagasmo, koje milovasmo, koje u srcu nisismo.

Ni pō jada, da se to čini iz razloga, koji se dade mirno pregaziti, to se lih čini jer ostadosmo ono što bijasmo, jer pod barjakom Starčevića srnusmo i srćemo proti neprijatelju, proti vjekovnom dušmanu našeg naroda; to se lih čini zato, što mi čisto i bistro izjavismo i činom pokazasmo, da hoćemo, da bezuvjetno hoćemo slobodu roda!

Tu je razlog svih anatema, svih nartaja i svih mogućih spletaka.

Ne možemo zanekati, da nas to boli. Ne možemo zatajati, da nam je neugodno bavit se tom žalostnom činjenicom. A komu može ugodno biti, kad dojučerašnje sumišljenike gleda u drugom, protunarodnom taboru!

Nu ako nam je neugodno, ako nas i boli žalostna pojava, vjera u ideale, moć, koju radja ljubav domovine, zanos, koji je plod istine i pravde, na putu je s nama!

Ljubav je s nama, ljubav domovinska i mi ćemo se boriti proti svakom, tko ne će bezuvjetno slobodu hrvatskog naroda, proti svakom, tko ma kakovim krinkama prkriiva lice, te čini na ovaj il onaj način da zadocne uskrs Hrvatske.

Ne pitamo, kako se zove naš protivnik. Zvao se kako mu drago, stanovao u visokim il niskim dvorima; bio velik il malen, nosio na glavi bonet il mitru, onda, kad je u protunarodnim redovima, kad traži uvjetno slobodu svog naroda, mi ćemo proti njemu udarati političkim strielama, nać će nas uvijek proti sebi i ne ćemo žaliti ništa pa ni glave na ramenu, da ga nadvladamo.

Jer i oni, koji uvjetno traže slobodu Hrvatske, spremaju grob domovini, niesu bolji od otvorenih neprijatelja svog naroda. Neka dakle urlaju vjetrovi, neka biesne hršumi, neka se proglasuju anateme, mi smo na biljezi.

Na oltar domovine prikazat ćemo do potrebe i sebe, svoj vlastiti život, ali se borbi ne uginjemo.
Jer borba za slobodu domovine slatka je, mila je, božanstvena je!
U toj borbi izginuti — slast i čast najveća naša!
To dakle mi hoćemo. Hoćemo bezuvjetno slobodu roda i borbu do istrage svim onima, koji to ne će.

Špijunske afere u Austriji i u Njemačkoj.

Šibenik, 5 lipnja.

Kako naše cijenjene čitaoc, sudeći prama njihovim privatnim upitima, u velike zanima špijunska afera obersta Redla, to smo se obratili našim izvjestiteljima da nam o stvari pošlju brzobjavno se najzanimivije viesti ob istoj. Ova je afera zainteresirala cieti sviet, a prama našim brzobjavnim izvještajima iz Beča, kralj je naredio, da mu se o svakoj fazi istrage ima bezodvlačno podastrieti obširno izvješće.

Jučer smo primili sliedeće brzobjavne viesti:

Konture Redlova djelovanja.

Prama sinošnjim viestima iz Praga iztraga u aferi špijunaže oberstara Redla postaje iz dana u dan zanimivija. I ako se vojničke i civilne vlasti, koje ovdje i u Pragu iztragu vode, posve rezervirano drže, ipak se od svjedoka, koji su do sada preslušani saznaju sve potankosti, tako da se već danas vide sve konture izdajničkog djelovanja oberstara Redla, za kojeg je ustanovljeno, da je uživao potpunou pouzdanje ne samo ministra rata Krobatina i šefa generalnog štopa Conrada nego i samoga Kralja.

Uprav ovoj se zadnjoj okolnosti pripisuje, da je Redl bio svojedobno poslan u Berlin, da ondje sa šefom njemačkog generalnog štopa Moltkeom utanači sve vojničke pripreme za eventualni rat proti Rusiji.

Kraljevo žalovanje.

Viesti, da je ova afera u velike ožalostila Kralja potvrđuju se jutros u parlamentu. Uprav s ovog razloga mnogi su zastupnici mnijenja, da se na odgovor ministra obrane Georgia na podastrite interpelacije ne povede nikakva debata, već da se ministrov odgovor, koji će u kratko uzslediti, uzme naprosto do znanja.

Niemci se peru.

Kada su braća Jandrić bili uapšeni sa njemačke strane se je u kuloarima javno predbacivalo južnim Slavenima, da su „Hochveracteri“. I ako se je namah ustanovilo, da braća Jandrić spadaju u red internacionalnih nitkova, ipak su Niemci svih političkih boja unisono pjevali: Izmedju južnih Slavena nema poštena čovjeka, svi su veleizdajnici!

Sada, kada su se odkrila zlodjela oberstara Redla nastoje svim silama da dokažu da on niti je Niemac niti je njemačkog porietla. Najprvo su rekli, da je pokršten čifut, a sada tvrde da je rodnom Poljak.

Poljski zastupnici su se na ovu njemačku insinuaciju dali potanko obavjestiti o Redlovu rodu i koljenu i utvrdiše da je cietla Redlova obitelj — njemačke krvi.

Ne vjeruju dementima.

Jedna berlinska novina javila je bila da je Redl izdao Rusiji i ratnu osnovu Njemačke. Sa poluzvanične se je strane ova viest dementirala. Medjutim su neki njemački zastupnici dobili informacije, iz kojih se dade zaključiti, da je Redl u glavnom izdao Rusiji tajne dokumente o kretanju i dislokaciji njemačke vojske na ruskoj granici.

Uspjeh ruskih atašeja.

Ustanovljeno je da je ovdješnji ruski konsul Suchowski bio najintimniji prijatelj špijuna Redla. Suchowski je pak sve radio po detaljnim naputcima ruskih vojničkih atašeja u Beču i u Berlinu. Tvrđi se da je Suchowski za vrijeme balkanske krize izručio oberstaru Redlu preko dva milijuna rubalja.

Njemačko novinstvo biesni.

U jednom članku ovdješnje „Frank. Zeitung“ zagovara se reorganizacija njemačkog generalnog štopa. U istom se članku daje izmedju crta razumjeti činjenica, da je Rusija znala paralizirati sve vojničke korake Njemačke.

Uzrujanost na berlinskom dvoru.

Na berlinskom dvoru vlada neopisiva uzrujanost radi Redlove afere. Pripovieda se da je car Wilhelm držao oberstara Redla najpoštenijim čovjekom na svijetu. Medjutim se saznaje, da se uzrujanost na berlinskom dvoru odnosi i na neke druge pojave. O tomu se saznaje sliedeće: Moltke je oberstaru Redlu saobćio bio doduše cietlu njemačku ratnu osnovu, ali kada je Moltke od njemačkih uhodara u Rusiji preko njemačkog vojničkog atašeja u Petrogradu bio obaviešten, da je rusko ratno ministarstvo paraleliziralo sve akcije njemačke vojske, Moltke je namah posumnjao, da je Rusiji uspjelo doći u posjed njemačkih tajnih vojničkih rezervata. I ako sumnja nije pala na Redla ipak Moltke je na vlastitu ruku poduzeo neke korake, da se uvjeri, da li se špijun nalazi u austrijskoj ili u njemačkoj vojsci. Na njegovo razočaranje Rusija je i ove Moltkine vojničke operacije, za koje nije Austrija ništa znala, namah paralizirala sa vojnom siloni. Iz te je činjenice Moltke crpio sumnju, da se špijuni nalaze i s ovu i s onu stranu austro-njemačke granice. Amo se je povelala stroga iztraga, koja je do sada ostala bez uspjeha.

Ruske tajne organizacije u Austriji.

President ovdješnje državne policije bit će za njegov uspjeh kod odkrića Redlove afere odlikovan. Ugarskoj policiji uspjelo je sakupiti snop materijala, iz kojeg proizlazi, da su ruski agenti znali u Austro-Ugarskoj organizirati jednu tajnu organizaciju. U savezu s ovim odkrićima stoji uvedenje pogranične straže u Hrvatskoj.

Redl i Horinka.

Kod poručnika Horinke našlo se je silesiju pisama, u kojima je oberstar Redl do trećeg neba i poetički opisivao njegovu ljepotu. Iz tih pisama proizlazi da je Redl bio perversan čovjek, a da je poručnik Horinka za novac služio njegovim živinskim pohotama.

Je li se Redl ubio sam?

Još nije utvrđeno je li se oberstar Redl sam ubio ili ne. U hotelu našao je revolver na stolu i jedno civilno odielo. Na koji je način ovaj špijun svršio u parlamentu šire se dvije verzije. Svakako stoji stalno, da je mogao biti uapšen. Radi ovoga mnogi su poslanici ljutiti na vojne vlasti.

Što još pišu novine o Redlu.

Sva se štampa monarkije još uvijek vanredno opširno bavi sa senzacionalnom špijunskom aferom pukovnika Redla. Mladi pukovnik, koji se je nalazio u vojnom austrijskom uredu, što ima zadaću, da se informira o vojničkim tajnama drugih država i da razotkriva i hvata strane špijune — nalazio se je sam u službi Rusije, prodavajući za skupe novce najvažnije tajne austrijske vojne uprave. Na ovakovom visokom i odgovornom mjestu svakako je

špijun najopasniji. Svi su gledali u njemu biser značaj, ponos vojske, povjeravajući mu tajne, koje odlučuju u slučaju rata o sudbini i životu tisuća ljudi, a gle u njemu se sakrivao plaćenik neprijatelja!

Otkrivši časnici njegovu izdaju, utisnuše mu u ruku revolver, da sam sebi sudi, da se skonča. Očito su s time htjeli zabašuriti sramotu svoga stališa, javivši tek, da se je Redl ubio. Nu pravi uzrok njegovom samoubojstvu došao je sada na vidjelo.

Teško je razumjeti sve psihične kompliciranosti ovog elegantnog i razmjerno mladog časnika od karijere, i niti najkulturnijih fantazija ne bi ih mogla zamisliti tako porazno, kao što ih je priroda stvarala i stvorila. Pukovnik, stojeći na jednom od najvažnijih mjesta u svojoj vojsci, prodavao je odlučne tajne, da uzmogne nagradom, stečenom za jedan dugo i bez pokajanja izvadjeni zločin, zabašuriti drugi plod svoje bolesne strasti. I zato samoubojstvo pukovnika Redla nimalo ne znači kaznu, već milostivi spas od kazni. Suditi sebi samu znači u aferi Redl biti pomilovan, a način, kojim su časnici pružili Redlu browning i mogućnost kidisanja na vlastiti život, prednost je, koja potiče iz jednog davnog, u ovom slučaju neopravdanog osjećaja — piše bečka „Neue Fr. Presse“ u uvodniku. Jer — možda je Redl bio nesretan i ma da ga je narav žigosala, on je bio zao, opasno zao i trebalo je stoga, da mu sude oni, kojima je tako crno skrivio.

Kad je u noći od subote na nedjelju pukovnik Alfred Redl, šef generalnog štopa u Pragu počinio samoubojstvo, svak se je čudio. Čitava se javnost u prvi hip našla pred zagonetkom: što je moglo u vlastiti život, prednost je, koja potiče iz jednog davnog, u ovom slučaju neopravdanog osjećaja — piše bečka „Neue Fr. Presse“ u uvodniku. Jer — možda je Redl bio nesretan i ma da ga je narav žigosala, on je bio zao, opasno zao i trebalo je stoga, da mu sude oni, kojima je tako crno skrivio.

Kad je u noći od subote na nedjelju pukovnik Alfred Redl, šef generalnog štopa u Pragu počinio samoubojstvo, svak se je čudio. Čitava se javnost u prvi hip našla pred zagonetkom: što je moglo u vlastiti život, prednost je, koja potiče iz jednog davnog, u ovom slučaju neopravdanog osjećaja — piše bečka „Neue Fr. Presse“ u uvodniku. Jer — možda je Redl bio nesretan i ma da ga je narav žigosala, on je bio zao, opasno zao i trebalo je stoga, da mu sude oni, kojima je tako crno skrivio.

kratko, a s tvrda, muskolozna lica mirni, hladni i ponosni prezir pada do klupe bijednog optuženika i uništava ga.

A danas, evo, znademo nešto malne nevjerovatno: da je taj čovjek, koji je u tolikim procesima proti izdajicama vodilo odlučnu riječ, svim onim optuženim, osudjenim i iz društva izbačenim zločincima bio ravan, dapače gori, opasniji od njih. — Redl se nalazio u lošim financijskim prilikama, a unatoč tomu je raskošno živio. U generalnom štopu vrijedi temeljno pravilo, da zaduženi časnici ne smiju pripadati štopu. Stroge naredbe upućuju viša zapovjedništva i upravničke pojedinih odjeljenja, da osobito budno paze na materijalne odnošaje podložnih časnika.

Izvedenje samoubojstva.

O samom načinu, kako je Redl počinio samoubojstvo, znadu se ove potankosti:

U 1 sat noću osvanuše u svratištu četiri časnika, te se dadeše kod Redla najaviti. Posjet je trajao tek nekoliko časaka, a medjutim su u veži tražila dva redarstvena agenta. Iza posjeta dva se časnika udaljše, dok dvojica zajedno s redarstvenicima ostadoše pred svratištem. — Sutradan oko 6 sati u jutro bi samoubojstvo otkriveno. Smrtonosni, naime, hitac nije ni posluga čula, a niti gosti iz susjednih soba. U najbližoj je sobi spavao neki bračni par s kćerkom, no njih je tek zapomaganje pukovnikovog omvka probudilo iza sna. Kako je momak uvjeravao, da njegov gospodar nije uza se imao revolvera nikada, naslutilo se, da mu ga doniješe časnici, koji su smjesta otišli iz blizine svratišta, čim se uvjeriše, da je samoubojstvo izvršeno. — Doskora je osvanula vojnička komisija i zaplijenila sve, što je bilo u sobi. — Kad je Redl automobilom prispio iz Praga u Beč, dočekala je komisija, koja se sastojala od referenta pozadnog sudišta, majora-auditora Jaroslava Kunza, koji je vodio raspravu proti trovatelju, natporučniku Hofrichteru, zatim od dvojice štopskih časnika, te prvog drž. odvjetnika dra. Pollaka. Znade se, da je Redl zajedno s ovom četvoricom večerao i da je obećavao da će se sutradan oprati od počitavanja i od sumnja, koje padoše na nj. Redl je pred svratište, u kom je stalno odsjedao, stigao u 4 sata poslie podne i to najmlje-nim automobilom, jer je njegov vlastiti u blizini Beča zbog nekog defekta postao neuporabiv. Svratišnom osoblju ne bijaše poznat noćni posjet kod Redla. Uz pukovnikovu lešinu nadjena je „instrukcija“, kako ima da barata s browningom prigodom samoubojstva. Pukovnik je ležao protegnut u naslonjaču, s revolverom u desnoj ruci i sa zgusnutim mlazom krvi preko lica. Redl, si je zatjerao zrno ravno u usta, a projektil je prosvlrao mozak, te se zaustavio kod kosti od lubanje. Ostavio je gotovinu od 3000 kruna, nekoliko pisama i cedulju sa satom smrti „2 3/4 noću“.

Iz hrv. i slov. zemalja.

K riešenju hrv. krize.

Riešenje hrvatske krize stavlja se u pozadinu. Odgadjanje, vječno odgadjanje. Subotnje „Narodne novine“ donose na neobičnom mjestu prije uvodnika ovu viest:

„Njegovo ces. i kr. Apostolsko Veličanstvo blagoizvoljelo je danas u 10 sati prije podne u Schönbrunnu primiti u Previšnju audijenciju predstojnika kr. hrv.-slav.-dalm. zemaljske vlade, odjela za unutrašnje poslove, presvijetloga gospodina dra. Dragutina Unkelhäusera.“

S jedne strane ne podaje se ovoj audijenciji veće političko značenje. Podban dr. Unkelhäser pošao je da se caru zahvali na svom imenovanju. S druge strane se pak javlja, da je ta nagla audijencija u

KRALJICA DAGMAR

HISTORIČKI ROMAN

ČESKI NAPISAO VACLAV BENEŠ TRŽEBISZKY · PREVEO PAVAO M. RAKOŠ

XV.

99

Danskoj vojsci, koja se spremala za odlazak u bodričku državu i koju je kralj Valdemar povjerio gospodinu Strange Ebbesonu pri ukrcaju na ladje kod Store Heddinga, pridružio se tudj, nepoznat vitez, sav obučen u tamno željezo...

Gospodin Strange pogledao je tudjina od glave do pete, pogledao ga najoštrilim pogledom i progovorio je surovim glasom: „Sjećam se tebe... Ti si stajao nekad u redovima biskupa Valdemara... Jest... ti si bio zapovjednik ustaša... Ko si?“

„Ne pitaj, gospodine Strange, poštena sam roda kao i ti, na mojem dobrom imenu nema mrlje... Ako me otjeraš, doći ću na protivnu obalu i onda mi ne ćeš moći zabraniti, da se ne borim protiv neprijatelja danske kraljice!“

„Protiv neprijatelja danske države... danskog kralja...“

„Danske kraljice, gospodine Strange...!“

Činilo se, kao da je vitez u tamnom, željeznom odijelu smanjio bar za polovicu. Mač, o koji se opirao, zario se za nekoliko palaca u zemlju...

„Čime nam svjedočiš, da ćeš nam bit iskren saveznik?“

„Rekao sam ti, gospodine Strange, da sam poštenog roda kao i ti i da na mojem dobrom imenu nema mrlje.“

Gospodin Strange na to pružio je tudjincu desnicu...

Vitez je nakon toga ušao u ladju...

Za sve vrijeme putovanja, nijednom nije se skriv obrazinu... Sav put proveo je na krovu i ni s kim ni rječe progovorio nije...

A i gospodin Strange ga ništa više nije pitao. A i ništa mu ne bi pomoglo...

Vjetrovi bili su veoma prijatni; brodovlje vanrednom brzinom stiglo je do bodričke obale.

A za tim razili se bojni redovi u najbržim hodovima prema jugozapadnim granicama...

Nijemci su u tom kraju provalili u državu...

Vidjelo se, da imaju vrlo potanke vijesti i da im poznato, gdje je granice najloše zaštićena...

Medju njemačkim četama nalazili se i grofovi s gornje Rajne...

Pomoćne čete poslali su skoro svi knezovi zapadnog dijela svete rimsko-njemačke države...

Prestrašen narod brzao je prema sjeveru, proklinjujući vlvheve, koji su pozvali neprijatelje protiv braći svojoj... Nijemci će se vele boriti samo protiv Dancima, sela ostavit će na miru, ničesa se ne će dotiči, ostat će u šatorima pod otvorenim nebom; vlvhevi pokazivali su narodu i njemačka pisma... I tek što su neprijatelji učinili prvi korak na slavenskom tlu, već se proljevala svježa ljudska krv, već se nad krovovima pokazali sumnjivi oblaci dima sivo modre boje a za njima lizali su plameni kao ogromni vatreni jezici... I po kućama, gdje su nenadano napali na sela, razlijevalo se potresno plakanje bodričkih djevojaka i žena, kojima su divljaci otimali nevinnost poštenje...

„Za Boga, ta kršćani smo... ta klanjamo se jedinomu Bogu... ta klekamo pred krstom...“

A to ništa nije pomagalo... Onima, koji ih molili odgovarali im zvjerskim smijehom i udarcem mača ili koplja.

Ti ljudi, da su imali i svojstva andjela, ništa im ne bi pomoglo protiv bjesnim ljudima, koji su satanskim dušama navaljivali na Slavene.

I sve je bilo pripravljeno tako lukavo...

Nijemci provalili su u državu isti dan, kad su htjeli vlvhevi na najsjevernijem dijelu da raspale bojno oduševljenje, kad je dospio medju njih sa svojom četom sam Niklotović...

Na Dobrogostovu zapovijest skupilo je skoro tisuću glava; a ti bjehu takvi ljudi, koji se nisu izmorili u boju. Protiv ljudima u oklopima malo pomaže obično oružje seljaka...

Otac Dobrogost ipak nije izgubio nadu...

Moći će ih bar nekoliko dana ustaviti... Pomoć će stići, mora stići. Otac Dobrogost imao je za svakog utješljivu riječ, a i za one, kojim su neprijatelji oskvrnili žene i kćeri te ih za tim pomorili u najgroznijim mukama.

Njemci provaljivali su u državu sve dublje...

U ovim pokrajinama jedva se disalo od oštrog dima.

Napadači imali su na oklopima i zastavama crvene krstove, kao da je u tim krajevima živio narod, gori od Saracena...

Lice oca Dobrogosta poprimilo je neobičan izraz. Zadnjih dana bio je zamišljen i tužan. A nabori na čelu i na licu množili mu se a sijeda kosa nešto posivjela... Tako se lijepo primilo medju Bodricama sjeme. koje je sijao s riječju ljubavi, tako je divno potjeralo, ovdje ondje vidjeli se već i ljupki cvjetiči, a najednom pao je mraz, digli se vjetrovi i uzbjesnile su bure... Da je ocu Dobrogostu rame, kojim bi sakrio i zaklonio svoj usjev od granice do granice!

Sav narod obraćao se k njemu kao svojoj jednoj zaštiti.

Niko nije obarao krstove, niko nije rušio kršćanske hramove; vlvhevi su se grozno varali, svuda po selima u svakoj kući u pročelju sobe bio je krst, na ognjištima stajale su i slike djedova-praotaca, a otac Dobrogost nikad nije zapovjedio praunucima, da ih ne slave...

Oko oca Dobrogosta skupilo se toliko naroda, da ga nije bilo moguće pregledati... Bilo ih svake dobi i svakog staleža... Majke su jače pritiscale dojenčad na grudi i gledali su u njihova andjeoska lica pogledom, koji je izražavao nepokoleblivu odlučnost... „Ne ćete — ne ćete biti — miljenici — siromasi — vaše majke ne će dopustiti, da padnete u ruke tim bjesnim ljudima... Još će vas jače pritisnuti uz sebe, dok ne pomrete, i dok vaše duše ne odlete s našima... Ne bojte se, dragani... Vaše vas majke zaista ne će ostaviti kao sirote...“

Nijemci dolazili su bliže i bliže...

Već se mogli poznati na zastavama crveni krstovi i isti znak na svjetlim oklopima.

I čulo se jecanje, od kog je krv udarila u lice. A što tek onda, kad bi se mogle razumjeti njihove riječi!

Otac Dobrogost gledao je pred sebe; bio je zabrinut za dobro naroda, koji mora toliko da trpi...

Njemačke čete bile su udaljene samo još za puškometa... Činilo se, kao da je nekoliko strjela zazviždalo u zraku. A do sad još nigdje nisu pogodile...

Otac Dobrogost brzo se ispravio, potegnulo je iz zemlje krst, koji je bio postavljen ovdje na humku, uzeo ga s obje ruke i brzo je pošao u susret njemačkim četama...

Njemci se ustavili za nekoliko časova...

Stajao je krst protiv krstu...

„U ime ovog znaka našeg spasa pitam vas: Što hoćete u ovim krajevima i što tražite medju ovim narodom?“

Otac Dobrogost govorio je glasom, o kojem niko ne bi rekao, da dolazi iz ljudskog grla.

(Nastavit će se).

Prodaje se

jedan liepi kuter za 12 osoba sa stolom u sredini. Isti imade mjesta i za 2 kreveta. Zadnja elena K 800. — Upitati se u upravi „Hrv. Rieč!“ 5-6

25.000 žepnih satova po K 2.50

Pariška nova vrst 36 sati točno idući, sat prve vrsti, pozlaćen sa 18 kar. zlatom, te nema nikakve razlike od čistog zlata, sa 3 godišnjim jamstvom samo K 2.50 — 2 kom. K 4.80 — 5 kom. K 11.30.

I Gloria srebrni žepni sat, švicarske konstrukcije, najnovije vrsti, uz 3 godišnje jamstvo K 3.25 2 kom. K 6.20 — 5 kom. K 15.—

I pariški moderni pozlaćeni lanac 50 para. — 3 lanca K 1.25.

Bez opasnosti!

U slučaju, da naručitelj nije zadovoljan sa naručenim, vraća se novac.

Šalje se pouzuećem.

S. Brandes, Krakov
B. Joselowicza II.

5-6

Čast mi je javiti si. pučanstvu da sam otvorio u najljepšem položaju PODGORE, kraj mora

Hotel, Restauracija i Kavanu,

gdje imade sasvim ugodno prirodno kupalište te vlna žala. U istom imadem živu hladnu vodu, sasvim udobne sobe i postelje. Jela se priugotavlja od dobro izučene kuharice, a to sve uz povoljne cijene.

Molim si. pučanstvo, koje bi namjeravalo doći ovamo na kupanje i ljetovanje za što brojniji posjet.

Poštovanjem

Mate Jakić pok. Ivana
Podgora

MAŠINISTA

vješt „Diesel-motoru“, po mogućnosti neoženjen, traži se. Nastup odmah. — Ponude neka se šalju na tvrdku

Braća Buljan u Sinju
(Odjel mlina).

Prva slavenska tvornica ura za tornjeve
FRANJO MORAVUS, Brno
(Moravska) Nova ulica br. 25.

tvori i razrašilje

Ure za crkvene zvonike, dvorce, škole, tvornice i viećnice, samo u izvrstnoj izradbi vrlo jeftino.

ČUVENE NADZORNE URE.

Cienici šalju se na zahtjev badava. Najviše odlikovanje za izvrstno proizvode.

I Z V O Z.

KO ŽELI ZDRAVLJA

neka pohodi glasovito

Spljetsko sumporno kupalište

NAGY I DRUG

koje posjeduje, kako već poznato, najljekovitiju mineralnu vodu u Evropi. U jednoj litri sadržano je 31.5 grama razne soli. — Otvoreno cijelu godinu.

Prospekte šalje uprava.

HRVATSKA VERESIJSKA BANKA

:: PODRUŽNICA ŠIBENIK ::

Centralka DUBROVNIK. Podružnica u SPLITU i ZADRU
DIONIČKA GLAVNICA 2,000.000 K
PRIČUVNA ZAKLADA U PRITIČCI 250.000

BANKOVNI ODJEL

PRIMA ULOŽKE NA KNJIŽICE U KONTO KURENTU I ČEK PROMETU; ESKOMPTUJE MJENICE, OBAVLJA INKASO, POHRANJUJE I UPRAVLJA VRIEDNINE. DEVIZE SE PREUZIMLU NAJKUI ANTNIJE. IZPLATE NA SVIM MJESTIMA TU I INOZEMSTVA OBAVLJAJUJE — — — BRZO I UZ POVOLJNE UVJETE. — — —

MJENJAČNICA

KUPUJE I PRODAJE DRŽAVNE PAPIRE, RAZTERETNICE, ZALOŽNICE, SRECKE, VALUTE, KUPONE. PRODAJA SREČAKA NA OBROČNO ODPLAĆIVANJE, OSJEGURANJE PROTIV GUBITKU ŽRIEBANJA, REVIZIJA SREČAKA I VRIEDNOSTNIHPAPIRA BEZPLATNO. — — — NO. UNOVČENJE KUPONA BEZ ODBITKA. — — —

Zemljišno-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije u Zadru

Najsigurnije ulaganje novaca

postizava se nabavom

4 1/2% pupilarno sigurnih založnica

Zemljišno-Veresijskog Zavoda Kraljevine Dalmacije.

Ove su založnice pokrivene s amortizacionim hipotekama i sa vlastitim fondovima, osim toga jamči za ove založnice još

čitava Kraljevina Dalmacija sa svojom zemaljskom zakladom.

Rentovni porez od kupona založnica plaća zavod sam.

Zemljišno-Veresijski Zavod Kraljevine Dalmacije prima novac i na tekući račun te knjižice i ukamačuje isti sa 4% čistih. I za ovaj novac jamči pokrajina.

— Sve upute kretom pošte badava i franko. — 5-25

Izvrstna roba!

Uz tvorničke cijene!

Moderne turističke košulje	komad po K 1.70
Biele košulje za gospodu	„ „ „ 1.70
Bojadisane košulje za gospodu	„ „ „ 1.35
Velike gaće za gospodu bele i u bojama	„ „ „ 1.—
Moderne pregače za gospodje	„ „ „ —80
Dječje pregače	„ „ „ —60
Izvrstne košulje za gospodje	„ „ „ 1.20
Bječve za gospodu 12 pari	„ „ „ 3.60
Jake bječve za gospodje 12 pari	„ „ „ 4.80
Rubci u bojama za glavu 12 komada	„ „ „ 3.60
Žepni rubci u bojama	„ „ „ 1.50
Žepni rubci, fini, bieli	„ „ „ 1.30

Adolf Zucker i- Plzenj (Češka).

Veliki izbor rublja. — Prodaja u svim zemljama. — Cienici badava i franko.

Pozor!

Pozor!

Gradjevni poduzetnici!

Izvrstno vapno, uz vrlo umjerene cijene

dobiva se kod

I. dalmatinske tvornice vapna
u TEPLJUHU kod Siverića.

Naručbe prima te daje potanje obavjesti

Podružnica Ljubljanske Kreditne banke u Splitu.

bi velim, da bi se milijuni podanika po Prusiji priotetih zemalja, povratili u krilo Austrije, zajedno s Hamburgskom lukom, koja bi austrijskoj floti otvorila Baltik. Na taj način bio bi vraćen Šlesvig s lukom kilskom, Danskoj, zakonitim svojim gospodarima na zadovoljstvo Rusije i Engleske te cesarskih rođaka kraljevske kuće Danske.

U Londonu znadu za njemačke spletke u štrajku ugljenara. Sir Edward Grey i Sir Winston Churchill priznali su nezgodu, da bi se u slučaju financijske krize morali pomozati brodovi, radi eventualne prijetnje sa strane Njemačke. A niti ruska diplomacija nije zaboravila, kako je Fridrik Vilim III. (1815) odbio, da bi odustao od svojih težnja na veliko vojvodstvo Varšavsko, te bi rado vidjela zaštićenu u lijevu obale Visle.

Raztjerajmo dakle oblake sa novom jednom *Quintuple Entente*. Francezku bi zapala zadaća, da uređuje zajedničke interese, postaviv se posrednicom sloge među narodima, te da im jamči proti pohlepi prusijanskoj.

Srčanost, što no ju zasvjedočiše balkanske države, navijestivši rat suprot volji Njemačke, u ime narodnoga prava na čast je Crnoj Gori. Kakovu li bi tek aureolu sebi stekla Rusija, kad bi plemenitoj pomoći za slavenske protike tog malenog kraljevstva. htjela pridodati i preporodno djelo autonomije cjelokupne Poljske!

Rusija može da neutralizuje mržnju Europe, jedino podupirajući svoju decentralizaciju, putem autonomije i slobodarskog režima u upravama; pretječući tako zlorabe, te ograničujući zališno rasprostriranje teritorijalno. Time bi se prestala isticati ideja panslavizma, što no ju neprestano pred oči Prusija diže Austriji. Široki vidici Nikolaja II. i duboki smisao Haškoga Suda, velikodušnost njegova prema proganjenim osobama za vlastita uvjerenja, mogli bi se zazmahnuti, te ogriliti svaki kraj i svaki narod njegova carstva.

U njegovim žilama teče krv Jazelo-ovića, ona mu daje pravo da prikupi baštinstvo poljsko, koje upropasti Prusija i moskovska stranka. Ta bi poput Nerona željela da narodi imaju samo jednu glavu, eđa ju jednim udarcem odrubi.

Ruska vlada trpi od utjecaja, te joj donosi strašilo žute pogibelji na skrajnjem Istoku i budi crvena krpa rata sa Austrijom, a jedno i drugo isprepletano unutarnjim pobunama u carstvu. Ali kineška pogibelj, za Petrograd, ogradjena je strateškim smještajem neizmjerne granice sibirске; dočim Peking udaljen je malo dana s postajom od vojnog zbora na granici ruskoj. Predje li se na pogibelj unutarnju, kavkaška, armenska, finska poljska tužaknja stičat će se, čim im Petrograd prizna njihovu autonomiju, koju moderni duh učini da prodre čak u pustinju libijsku.

Takav čin pokrio bi slavom Nikolaja II. budeći priznanje širom unaokolo, tvo- reći za Rusko-Poljsku veliki ideal.

Budućnost Austrije je na sjeveru Njemačke, gdje je uvijek imala simpatiju, a osjegurala bi si tradicije, koje Berlin nije htio poštivati. Sad se Austrija stara oko čira balkanskog; nu bolje bi činila, kad bi slijedila pravac svog slobodarskog i jasnog pilota, Česara Franje Josipa; ne slušajući trgovačke putnike s oštećenom robom, te ju Berlin proizvaja. Počam od vremena Karla V. nije se nikada toliko putovalo, a da se održi jedna nemogućnost. Bizant, jabuka nesloge bačena iz Berlina, ostvarit će unatoč pruskim zapreka, Byronov sen, i činit će, da opet bude grad Kostantinov, grad slobodni i svjetski.

Velika Britanija zna dobro da u sadanjem času mora da traktira sa Slavenima, želi li od spona trutonskih osloboditi bagdadsku željeznicu. Načelna vojna da se sruši ropstvo, k tomu posjed Gibraltara u Dardanelima, moći će da osjegara poluotoku engleški režim sigurnosti, te podalji zgrade raznim rasama, da se asimiluju dotičnim kraljevstvima. Mozaik, poput njemačke karte, dao bi lice ovom novom uređaju. Zaštita istočnih obala. kroz tu dobu evolucije, pripadala bi talijanskoj floti sa susjednom operacijom bazom u Jadranu. Mladoturci pak ostali bi gospodari, da vrše utjecaj svoj perzijsko-arapski, nad dovoljno prostranim carstvom Kambisovim.

Nema nikakove sumnje o udjelu, što bi ga prihvatila Španjolska, pod vladanjem Alfonza XIII, potomka Luja XIV; budući njegovi interesi uski sa teritorijalnim oslobodjenjem velikoga kralja. Pravednost povoljit će na korist Španjolske, nasilnim zahtjevima berlinskim i težnjama Njemačkim, Kongoleškim, Olandskim, Fiaminskim, nedavno određenim od zastupnika Lieberla u reichstagu, a na javu iznesenim po

Agadiru. Postojanost nizozemskih suverena, Belgije, kraljice Vilhelmine i kralja Alberta, izazvala je oluju, utvrdiv Mozu i pojačav vojsku. To odrješito držanje, uz postupak Danske, oživljujuć uspomenu sretnih poloina, prevagnut će na terezijama dan pravednosti.

Ruka vremena piše na zidu Baldasarove gozbe proročanske riječi. — *Mane, Thecel, Phares!* 1.0 kruna njemačka Habsburgovcima; 2.0 osnutak saveznog carstva iz slavenskih država; 3. e otkupljenje potlačenih naroda po uskrsljuj Poljskoj. Na taj način bit će Europi zajamčen mir na udovoljenje međunarodni želja.

Čas je, kad je sve puno elektriciteta; red je da ga u ozbiljni pretres uzmu parlamentari. Njihova je dužnost, da spase sigurnost, uzdrmanu od saveznika pruskih: natražnih i previše uljudjenih. Prvi žrtvujuć nezavisnost i narodnost, drugi vjeru, što brani slobodu.

Crkva pripušta protektorat nad Istokom prvorođenoj svojoj kćeri, blaži prenaponi duh galski i duša je njezine vojske. Skepticizam se obraća k zemlji, ali junaci vjerujući gledaju na nebo. Umrijeti je ništa, kad se umire za Boga. Neka opet Francezka, kao nekoć u prošlosti — poda sinovima svojima vojne dušobrižnike — vjersku okrepu — prevozni novac, što no ga stari u usta stavljali svojim pokojnicima, da prebrode Akeront.

Francezka kao država jednodušna ne bi dozvolila nijednoj stranci, da pruži ruku protivniku; stranačke borbe iščekavaju pred pogibelji Otadžbine.

Isto tako bi imalo biti u borbama narodnim pred pogibljom, u koju srce civilizacija. Veoma često narodne predsude rode neslogom među državama, koje bi mogle ići složno: kao što Engleska Francezka, Španjolska, Italija; tako Rusija i Austrija. Iz tih predsuda dolazi zakašnjenje događaja opće dobrobiti: zamršujuć 1.0 akciju mirovnog suda na službu država; 2.0 ometajuć decentralizaciju državne moći za dobro gradjana svijeta. Bez toga dvoga, svjetski mir ostal će za uvijek mrtvo slovo.

U tu nezavisnu sferu i prostu od strasti, mora da se svrsta i zavod francezki, vršenjem službenih svojih dužnosti; ali pravila, po kojim se ravna iz režima su Luja XIII., i ne odgovaraju duhu savremenosti.

Moja je želja, da u službenim izkazima Akademija uživa potpunu neovisnost u prizdizanju čovječanstva. Osobno sam zaniman u pitanju. Ona je morala dati poticaja natječaju za zadaću o miru, natječaju, koga sam ja zamislio, podastv ga ujedno sa svotom od 50.000 franaka Njegovoj uzoritosti Stožerniku Mercier-u, Primasu Flandrjskom. Cilj, koga sam si odredio, jest problem odnoseći se na balkanski rat; t. j. misija Slavena u ravnotežju evropskom.

Zavod francezki obavijestio me je pisimima gg. Thureau-Dangina i De Fowille-a, stalnih tajnika Akademije, da je našao praktičnim i vrijednim razmišljanja moj program kao i međunarodni natječaj. Čuo se je pače bio i glas preporuke pod kupolom Richelieu-a sa strane Emilia Olliviera, bivšeg ministra pod Napoleonom III., ali stvar je zapela utjecajem Trojnog saveza. Obraćam se dakle uzvišenim osjećajima francezke komore, da Akademija sa narodnim predstavnicima te s nepatvorenim javnim mnijenjem uzima potpunu moć promicati dobro naroda.

Grof Adam Orlovski“.

„U najnovije vrijeme — piše „L' Illustrazione“ — imali smo interview sa grofom Orlovskim u Milanu. On nam je rekao:

„Držanje londonske konference prema Crnoj Gori dokazalo je stegnuti njezin položaj. Krivom! Danas, kad prevladuje glas javnosti, kad su nestalne nepopularne ma bile i razgranjene, vlade, ne upliva toliko materijalna veličina, koliko ona idejalna, koju zastupa primjerice napredni režim. U toj uzvišenoj sferi prava proti nasilju, Crnogorskom kralju ide prvo mjesto. Rim je također predstraža uljudbe: Vjekovna Vjera sa Sikstom V. pozivala je u svoje doba, da se slome okovi na Istoku. Stoljetno djelo završeno je danas po Slavenima. Zato što se tiče Italije, ona je zajedno s Austrijom ima prava na dobročinstvo međunarodnog saveza proti imperijalizmu berlinskom, pored nepopularnosti ovoga. Korist je za Austriju u Njemačkoj Pruskoj, u krajevima nepravedno prisajedinjenim Prusiji. Korist je Francezkoj, da joj se povrate Elzas-Lotringija; odatle za Italiju neophodna naknada — odstupi austrijski — na granici Trenta, koji se temelje na plebišitu, da se razbistre uz narodnu volju prave simpatije. Zastarjele predsude Austrije i Rusije nosile te teške odgovornosti, kad bi se opirali događajima, te no

su u svezi s povratkom Elzasa Francezkoj, zatežući tako eru opće sigurnosti i mira na zemlji. Nehaj stanovitih vlada za oslobodjenje, veći nego onaj Istoka, bit će po- grješna kajda u koncertu XX. vijeka. Da ga kako opravdaju, vele, da su zlorabe učinjene i proti Turcima. Ali glavno je tu, da je stvar kršćanska skopčana sa napretkom svijeta“.

Ove dalekosežne misli grofa Orlovskoga, ne mogu se poprimiti bez mnogo opaski, naoseb što se tiče Talijana — ali u njima je mnogo toga, što je vrijedno ozbiljnog razmišljanja.

Preveo: Pravoslav.

Razne vijesti.

Bolesni ruski priestolonasljednik. Ruskome priestolonasljedniku Alekseju Nikolajeviču, čini se, da ne ide baš najbolje. Konsilium liečnika, koji se prekjueer obdržavao u Carskojem selu, preporučio je, da se priestolonasljednik kupa u blatnim kupeljima. Carska obitelj će se poradi toga valjda u mjesecu srpnju zaputiti na Limu, gdje će stanovati na carskoj jahti „Standard“. Priestolonasljednik posjetit će znamenite kupelji od Eufotarije. Čini se, dz se priestolonasljedniku opet pojavila njegova stara bolest, jer je napuštena osnova, da se carska obitelj odveze u finske vode i da posjeti englezki kraljevski par u Londonu.

Sarah Bernhard oboljela. Sarah Bernhard, koja gostuje u Londonu u Palace-kazalištu, već je dva dana bolesna. Nazad par dana trebala je da nastupi u kazalištu koje je bilo dupkom puno. Nu prije početka predstave objavljeno je, da je umjetnica oboljela i da je predstava otkazana. Došlo je do bučnih demonstracija, koje su se stišale tek onda, kad je općinstvu vraćen novac.

Tragedija sestara. Ovih dana odigrala se u jednom bečkom hotelu drama, koja je po svojoj tragičnoj sadržini vrlo riedka. Gospodja Manbach i gospodjica Türk, polusestre, ubiše se zajedno u tom hotelu, budući su obje obrekle, da će zajedno ostaviti ovaj svijet. Gdja Manbach bila je u razvodnoj parnici sa svojim mužem i kako je bila vrlo tankočutna, silno ju se kosnula tužba njezinog muža, što ju je on protiv nje podignuo. Za to je došla k njoj njezina polusestra, koja ju je silno voljela. Gdja Manbach međutim jednoga je dana izjavila, da ovako dalje ne može da živi i obje se dogovoriše, da će se ubiti. Tako je i bilo. Jučer u jutro poleti niz stube hotela gdja. Manbach a iz vrata curila joj krv. Ukućani poletiše, da joj priskoče u pomoć, ali ona izjavi, neka pogledaju, što je sa drugoricom njezinom gdjicom. Türk. Poletiše i onamo i imadoše što da vide. Gdjica. Türk ležala je sva u krvi u postelji. Sa bođenom, kojim je zadala ranu Manbachovoj, zadala je i sebi deset teških rana. Kad je došao liečnik, bila je već mrtva. Gdja. Manbach, koja je samo zadobila tešku ozljedu na vratu, odpremljena je u sanatorij.

III. srednjoškolsko putovanje u francusku Švicu. Prijave primaju se do 15. o. mj. iz Zagreba putuje se u Beč 14. srpnja. U-pozoruju se naročito i sveučilišni gradjanji, da se i oni mogu prijaviti za to putovanje. Ilustrovane prospekte šalje prof. dr. Franjo Bučar, Zagreb. Josipovac 19. uz marke od 40 fil. Posebna jedna grupa ide preko Beča u Englesku, te se vraća kroz London i Pariz u Beč.

Obitavci. U Zagrebu, 14. srpnja, umro je 77-godišnji Josip Josipović, rođen 1815. u Zagrebu. Ostavio je ženu i troje djece. Posljednja želja bila je, da se sahrani u Zagrebu.

Učiteljstvo. U Zagrebu, 14. srpnja, umro je 77-godišnji Josip Josipović, rođen 1815. u Zagrebu. Ostavio je ženu i troje djece. Posljednja želja bila je, da se sahrani u Zagrebu.

Učiteljstvo. U Zagrebu, 14. srpnja, umro je 77-godišnji Josip Josipović, rođen 1815. u Zagrebu. Ostavio je ženu i troje djece. Posljednja želja bila je, da se sahrani u Zagrebu.

Učiteljstvo. U Zagrebu, 14. srpnja, umro je 77-godišnji Josip Josipović, rođen 1815. u Zagrebu. Ostavio je ženu i troje djece. Posljednja želja bila je, da se sahrani u Zagrebu.

Učiteljstvo. U Zagrebu, 14. srpnja, umro je 77-godišnji Josip Josipović, rođen 1815. u Zagrebu. Ostavio je ženu i troje djece. Posljednja želja bila je, da se sahrani u Zagrebu.

Učiteljstvo. U Zagrebu, 14. srpnja, umro je 77-godišnji Josip Josipović, rođen 1815. u Zagrebu. Ostavio je ženu i troje djece. Posljednja želja bila je, da se sahrani u Zagrebu.

Učiteljstvo. U Zagrebu, 14. srpnja, umro je 77-godišnji Josip Josipović, rođen 1815. u Zagrebu. Ostavio je ženu i troje djece. Posljednja želja bila je, da se sahrani u Zagrebu.

Učiteljstvo. U Zagrebu, 14. srpnja, umro je 77-godišnji Josip Josipović, rođen 1815. u Zagrebu. Ostavio je ženu i troje djece. Posljednja želja bila je, da se sahrani u Zagrebu.

Učiteljstvo. U Zagrebu, 14. srpnja, umro je 77-godišnji Josip Josipović, rođen 1815. u Zagrebu. Ostavio je ženu i troje djece. Posljednja želja bila je, da se sahrani u Zagrebu.

ni, razmetnuće odnosno tiskarske sprave i proglašenja odnosno odluke.

Obrazloženje.

Zapljenjenim člankom nastoj se razdražavati na mržnju i preziranje protiva načinu vladanja i Državnoj upravi § 65 a) K. Z. C. K. Okružni Sud u Šibeniku odio VI. dana 2 jipnja 1913.

Silobrčić.

Iz uredništva. Na sastanak vrhovnog vieća stranke prava u Trstu osvrnut ćemo se pobliže u jednom od narednih brojeva.

Iz Sokolstva. Starešinstvo mjestnog „Sokola“ razaslalo je na sve izvršujuće članove poziv na sjednicu, koja će se držati dne 7. tek. u 8 sati na večer.

Preporuča se, da svi nefaljeno dodju!

U naš je grad došlo petnaestak djaka trgovačke škole iz Splita u naučne svrhe. Djaci su predvodjeni od gg. profesora Stražičića i Šarica.

Izpravak.

Uglednom Uredništvu „Hrvatske Riječi“ Šibenik.

U smislu § 19. zakona o štampi izvolite u Vašem listu uvrstiti sljedeće:

Nije istina, kako je kazano u br. 830 dneva 3. lipnja 1913. „Hrvatske Riječi“ pod „Izlet u Rogoznicu i Primošten“ da sam uvrijedio poštenje nekojim izletnicima kao i poštenje grada Šibenika.

Dapače je istina, i to ću očitovanjem dotičnih na kompetentnom mjestu dokazati, da isti koji navališe na mene, došli su me umoliti odmah za oprostjenje, izjavljujući mi pred svjedocima, da kad bi bili znali kako stoji stvar, bili bi reagirali proti onima koji su ih huckali te ih tako utjerali bez ikakvog razloga u neprilike.

Toliko u ime istine i na znanje šibenskog gradjanstva, medju kojim se više godina nalazim i kojeg najodličnije častim.

Šibenik, 3. lipnja 1913.

Oton Appolonio, strojar parobroda „Nada“.

Dodatak Uredništva. Mi smo donieli viest po kazivanju ozevidca. Sada ima taj rječ!

Porota. Danas je svršila razprava proti Paški Gojanoviću iz Šibenika, koji je svojedobno usmrteo vojnika Luku Širinića pok. Frane iz Rupa, općine skradinske.

Rasprava je bila zanimiva, kao sve ovakove vrsti, jer predstojase zločin s velikim kaznenim posljedicam.

Medjutim je uspjelo branitelju dr. Krstelju dokazati samog zločin uobjstva i tako je obtuženik bio osuđen tek na 5 godina tamnice.

Obtužbu je vodio državni odvjetnik g. Mrakovinčić, u sudu je predsjedao g. Graovac.

Nesreća. Neki Matas obćine drniške vozio je jutros na kolima velikih hrastovih dubova u grad. Vozeći se strmom cestom niz planinu Trtar pukne mu na jednom obad od kola (žlafi) našto stanu konji i kola na sav mah nizbrdice kotrljat se, tako, da se je sve srušilo u jednu ovecu jarugu uz cestu. Pošto su na kolima povrh panja sjedile dvie djevojke i to neka Marta Matas i Cvita Madja sruše se i ove sa kočijašem u jarugu, a povrh njih padne sva ona težina hrastovih dubova.

Tu nadošli Ante Dulibić pk. Nikole iz Bilica izvukao je nesretnike izpod dubova i pružio im prvu pomoć. Obe djevojke zadobile su više teških tjelesnih ozleda te su

bile odmah prenešene u bolnicu. I kočijaš je na više mjesta ozledjen.

C. k. ministarstvo financija svojim otpisom od 29 maja t. g. br. 36013 našlo je da produlji do 31 jula t. g. rok za predaju fasija za ličnu dohodarinu za godinu 1913. koji je bio ustanovljen ministarstvenim otpisom od 14 marta t. g. br. 18080 do 31 maja t. g.

Obrok lične dohodarine i prihodarine što je dospio na 1 juna ima se platiti u smislu § 5 zakona od 9 marta 1870 l. d. z. br. 23. kod odnosnih poreznih ureda prema pristojbini predjašnje godine.

SOBA S POKUĆTVOM

za 2 osobe iznajmljuje se od 1. srpnja. Ista se nalazi na najljepšem položaju široke ulice sa posve novim pokućtvom. Upitati se u upravi „Hrvatske Riječi“.

SOBA S POKUĆTVOM

iznajmljuje se od 1. srpnja na liepom položaju široke ulice. — Upitati se u upravi „Hrvatske Riječi“.

Izvrstna pečena janjetina

prodavat će se od sutra kilogram po K 2-40 kod pravoslavne crkve.

Tražim dobru i urednu kuharicu

Nastupiti može odmah. Dr. Miloš Čeh — Vodice.

MAŠINISTA

vješt „Diesel-motoru“, po mogućnosti neoženjen, traži se. Nastup odmah. — Ponude neka se šalju na tvrdku

Braća Buljan u Sinju (Odjel mlina).

Čast mi je javiti sl. pučanstvu da sam otvorio u najljepšem položaju **PODGORE**, kraj mora

Hotel, Restoraciju i Kavanu,

gdje imade sasvim ugodno prirodno kupalište te sitna žala. U istom imadem živu hladnu vodu, sasvim udobne sobe i postelje. Jela se priugotavljaju od dobro izučene kuharice, a to sve uz povoljne cene.

Molim sl. pučanstvu, koje bi namjeravalo doći ovamo na kupanje i ljetovanje za što brojniji posjet.

Poštovanjem Mate Jakić pok. Ivana Podgora

Iz grada i pokrajine.

Zapljena i njeni razlozi. Poslovni broj Pr. VI 33-13-1. U ime Njegova Veličanstva Cara! C. k. Okružni Sud u Šibeniku kao tiskovni, riješavajući prijedlog c. k. državnog odvjetništva od 1 lipnja o. g. Ss 33-13-2.

s u d i:

I. Sadržaj uvodnog članka „Uočimo dušmanina“ koji počinje tim riječima i svršava riječima „...Sudbu zloudešnu“ štampanog u „Hrvatskoj Riječi“ periodičnom tiskopisu br. 829, objelodanjenom u Šibeniku dne 31 svibnja 1913, pisanimena „Hrvatske Tiskare“, odgovorni urednik Dr. Marko Jurislav Dominis sadržava skrajnosti zločina smetanja javnog mira u smislu § 65 a) K. Z.

II. potvrđuje obavijenu zapljenu.

III. izriče zabranu daljnijeg rasprostiranja zapljenjenih članaka.

IV. određuje uništenje zapljenjenih primjeraka i onih, koji bi se još zapljene-

„HERCEG-BOSNA“

ZEMALJSKI OSJEGURAVAJUĆI ZAVOD ZA BOSNU I HERCEGOVINU.

Ravnateljstvo za Dalmaciju i Istru SPLIT, Marmontov trg. Telefon br. 149

Središnjica SARAJEVO Dlon. glavatca K 4,000.000 Podružnice: Osijek, Zagreb, Rieka, Beograd.

Zavod preuzima osiguranja: a) proti požaru, (makar ga i grom prouzročio na zgrade, tvornice, strojeve, gospodarske i obrtne zalihe, robu, pokretnine, stoku itd. b) proti štetama od tuče uz naknadu potpune štete; c) proti nezgodama za pojedinačno, kolektivno (skupno), odgovorno osiguranje itd., kao i proti nezgodama djece; d) protiv provalne krađe; e) proti razbijanju stakala; f) proti štetama od prevoza robe vodom, kopnom i željeznicama; g) na ljudski život i to: osiguranja za slučaj smrti, mješovita odnosno osiguranja za slučaj doživljaja i smrti, osiguranja miraza, životnih renta, udovnina i uzgojnina.

Premije osiguranja računaju se posve nisko, štete se isplaćuju brzo i kulantno! Zastupstva u svim gradovima i većim mjestima primaju ponude za sve vrste osiguranja.

Jedino jugoslavensko dioničko poduzeće za osiguranje Ravnateljstvo u Splitu daje na zahtjev rado sve upute.

vezi sa imenovanjem locumtenensa u Hrvatskoj ili sa odstupom civilnog adlatusa u Bosni, Rohonvija.

Nedjeljni „Budapesti Tagblatt“ ima intervju sa ministrom Josipovićem.

Na pitanje, u kojem se stadiju nalazi sada akcija za rješavanje hrvatske krize, odgovorio je ministar:

„Vi mi zadajete tešku zadaću. Jer odgovori vlade sa pojedinim hrvatskim političarima nijesu do sada doveli ni do kakova vidljiva rezultata tako, da se ovaj čas o kakvom stanju akcije za rasplet krize uopće pravo ni govoriti ne može. Ja Vam samo to mogu reći, da su veći neobvezatni razgovori, koji se vode od nekidan radi rješavanja hrvatskog pitanja, doveli do toga da je ustanovljena jedna pozitivna činjenica, i to, da svi faktori, koji tu u obzir dolaze, s ovu i s onu stranu Drave smatraju uspostavu ustavnoga stanja u Hrvatskoj apsolutno poželjnom. Glede te tačke nema razlika mišljenja, a ako ih ima, onda se one mogu ficitati samo pitanja, kakova da se taktika upotrebi.“

— „A konferencije sa hrvatskim političarima se valjda nastavljaju?“

Mislim, da se nastavljaju. Ta jučer je i barun Pavao Rauch am stigao. Na žalost baš nisam bio u uredu, kad me je danas do podne barun Rauch posjetio. Al ja se

nam, da ću još imati zgode, da se i s narazima baruna Raucha upoznam. Bilo bi dakako pogrešno, ako bi tko očekivao, da će od ovih razgovora biti odmah kakova učinka; to se tim manje može očekivati, jer se sada kod nas u Ugarskoj događaju stvari, koje mogu i na hrvatsku politiku biti od upliva već zbog tijesne sveze, koja između ugarske i hrvatske politike postoji. A i bez toga — stoje pred vratima ljetni praznici, pa bi u uslijed njih hrvatska akcija za rasplet mogla biti prekinuta. Ali ja se nadam, da će se kad minu praznici, rasprave sa hrvatskim političarima moći već na konkretnoj bazi voditi i do povoljnoga svršetka dovesti.“

— Po tom bi dakle g. pl. Cuvaj do jeseni ostao in statu demissionis?

„I to nije nemoguće“ dovrši g. Josipović ovaj razgovor.

Kako vidite, interviu, taktika, odgadjanja i ništa više.

Hrvatska čami. Sistem je guši svaki dan sve jače i sve gore, u mogućnici sve to gledaju bez ikakova stida.

Užasno, da užasnije ne može biti.

Još ih se nadje, koji proglašuju bezuvjetno pokoravanje trulom sistemu, te nas u crno zavija!

Jadna domovino uz takove sinove!

nistru Gešovu izjavio, da Srbi ne žele rata sa Bugarskom i da je Srbija pripravna izpuniti sve tačke ugovora jedino da se spasi mir i balkanski savez. Dalje se nadodaje, da se Pašićev predlog o carinskoj uniji i vojničkoj konvenciji posebno proučava u raznim ministarskim departmanima, a istodobno se uvjerava, da je taj predlog učinio dobar utisak u cijeloj Bugarskoj.

Ruski oficiri na povratku.

Kiev, 5 lipnja. Sinoć je prošao za Petrograd veliki broj ruskih častnika, koji su na početku balkanskog rata, svojevoljno bili stupili u službu srbske i bugarske vojske. Od ruskih dobrovoljnih častnika malo ih je poginulo u ratu. Svi odoše za Petrograd, odakle će se povratiti svojim regimentima u službu.

Buna na Čataldži.

Bukarešt, 5 lipnja. Preko Costance se javlja, da je u turskoj vojsci kod Čataldže buknuo prava buna. Vojnici su saznali da je Velika Kapija pristala na mir, a da isti nije bio, kako se je to vojnicima pričalo, sklopljen u prilog Turske. Ministarstvo je vojničko naredilo, da se nijednom častniku nesmije dozvoliti, da ostavi trupe i da dodje u Carigrad. Transport vojske za Malu Aziju imao bi početi početkom druge sedmice.

Proslava balkanskih pobjeda.

Beograd, 5 lipnja. Srbski kralj Petar i crnogorski kralj Nikola sastat će se na Kosovu polju da proslave pobjede balkanskog oružja.

Odjek Desyeve pobjede.

Budimpešta, 5 lipnja. U Ugarskoj slavi opozicija Desyevu pobjedu kao eminentno narodnu.

Dvoboji.

Budimpešta, 5 lipnja. Radi burnih prizora u parlamentu i raznih nvrada sledit će mnogobrojni dvoboji.

Lukačeva demisija primljena.

Beč, 5 lipnja. Kralj je primio Lukačevu demisiju. Ima najviše izgleda, da bi Lukača mogao naslijediti Harzay.

Iz Francuske.

Pariz, 5 lipnja. Ministar Pichon otvorio je internacionalnu financijsku komisiju. Večeras priredjuje večeru na kojoj će biti 75 osoba.

Ministar Josipović odstupa.

Beč, 5 lipnja. Ministar Josipović je ovdje. Jutros je potpisao demisiju. Drži se, da će Huruj dobiti provizorno vodjenje posala.

Uapšenja u Kotoru.

Beč, 5 lipnja. Od uapšenja dvaju častnika od artiljerija u Boki kotarskoj — osim već juvjenju Vam — još se amo ni kod ratnog ministarstva nemože dobiti nikakvih detalja. Tvrdi se jedino, da oba u Kotoru uapšena častnika nijesu stali u nikakvoj svezi ni sa Jaidrićem ni sa Redlom.

Francuzko-talijansko zbliženje.

Pariz, 5 lipnja. O toku pregovora talijanskog poklisara, ministra *Impertali* i francuzkog poklisara *Cambona* u Londonu saznaje se, da je francuzki ministar vanjskih posala zadovoljan. Francuzka je vlada u sporazumu ruskog izvanjskog kabineta dragovoljno izrazila želju, da će podupirati predlog talijanske vlade glede južne granice Albanije, a ponadavse glede kotala između Krfa i Luke Santi Quaranta, koji su kono Grci zahtjevali sa se.

Kriza u talijanskoj ratnoj mornarici.

Rim, 5 lipnja. Sinoć je u zgradi ministarstva za vojnu mornaricu pod predsjedanjem ministra *Leonardi Cattolica* održavan formalni kongres talijanskih admiralata i kontraadmiralata. Povodu ovo mu izvanrednomu viećanju talijanskih admiralata jesu obuzbe, koje su bile podignute sa raznih strana, i koje su doprle do uši samomu kralju. Jedna od tih je, da krstaš „Luba“ nakon malo dana što je bio preuzet od šķvera namah je stavljen u arsenal. Također se ministarstvu marine predbacilo, zašto

krstaši „Marsala“ i „Nino Bixio“ nijesu od kada su porinuti u more i od uprave mornarice preuzeti bili, do sada izpalliti niti jedan top. Ove su dvije činjenice upale mnijenju u velike u oko, pak u cijeloj Italiji vlada obće mnijenje, da se kod ovih krstaša radi o jednoj prevari sa strane šķvera na kojem su bili izradjeni.

Gdje će se sastati balkanski premjeri?

Beograd, 5 lipnja. Još nije odlučeno u kojejmu će se mjestu sastati *Gescow*, *Pašić*, *Venzelos* i crnogorski ministar vanjskih posala. Jedni drže, da će sastanak uzsllediti u Solunu, dok neki vele, da ne će nego u Skoplju. Svaki će ministar povesti sa sobom po jednog civilnog i po jednog vojničkog referenta.

Srbski dementi.

Beograd, 5 lipnja. Vjesti jedne sofijske novine, da je sedamnaest srbskih vojničkih bjegunaca u Sofiji izjavilo, da se srbski vojnici plaše Bugara, kojih hrabrost da su spoznali pred Jedrenom, ne odgovaraju podnipošto istini.

Op. Ured. — Gornju je vjest donio bio sofijski nacionalistički „Dnevnik“.

Grof Attems na povratku.

Beč, 5 lipnja. Jučer je dalmatinski namjestnik *Grof Attems* nakon kratka boravka u Beču otputovao za Zadar.

Bugari se sele iz Caribroda.

Sofia, 5 lipnja. Iz Caribroda i iz okolišnih selija preselila se je amo silesija seljačkih familja nakon što je u Caribrod stiglo šestnaest bugarskih regimenta. Vlada se pobrinula, da je svim bjeguncima našla stan, a većini i zaradu.

Iz bečkog parlamenta.

Beč, 5 lipnja. Georgi je odgovorio na razne interpelacije. Ali odgovor ne zadovoljava. Pokušao je dokazati, da Redl nije mogao mnogo tajna izdati. Konstatira, da je Redl počeo šķponirati u marcu 1912.

Beč, 5 lipnja. Budzinovski nastavlja svoj govor, koji sinoć bio prekinuo. — U kuloarima vode se pregovori, da bi Ruteni obustavili obstrukciju. Pokle nego je Budzinovski svršio govoriti, nastale su oduševljene ovacije. — Iza Budzinovskoga započeo je svoj govor Rutenac *Holubovitz*. Govor će njegov trajati do svršetka sjednice.

Cuvaj sigurno odlazi.

Beč, 5 lipnja. U „Fremdenblattu“ ima vjest, da će Cuvajeva demisija biti sigurno od kralja primljena. Ovdješnji krugovi drže vjest stalnom.

Pismo grofa Adama Orłowskoga.

„Franceska posrednica medju narodima“.

Donosimo prevod navedenoga pisma iz pera našeg prijatelja, uvjereni da ćemo zadužiti čitatelje zanimivošću i aktuelnošću, kojom upravo obiluje sadržaj njegov. Činimo to tim radije, što se još, koliko znamo, nijedna naša novina nije njim pozabavila, dočim u ostaloj evropskoj štampi izazvalo je pravu senzaciju te pobudilo toliko rasprava, prije no ga je na pretres uzela franceska komora.

Nu primjećujemo, kao što je to učinilo na koncu u uredništvo lista „L'Illustrazione“, da ni mi ne možemo baš svaku u pismu potpisati. Čitatelj će medjutim lako zapaziti što je u pismu po nas ispravno i uopće po naše prijatelje i neprijatelje dobro rečeno.

Prevod je udešen polag doneska „L'Illustrazione Italiana“ od 25 svibnja br. 21., ujedno sa popratnicom talijanskog uredništva. Evo jednog i drugoga:

„U aktuelnom času, kad je cijeli svijet zabrinut oružanjem, te prezaokupljen mišlju, kako će se zaključiti mir nakon velikog sukoba balkansko turskoga, čini se zgodnim osvježiti gledom na to pitanje „pismo franceskoj komori“, što ga je još prošle god. upravio grof Orłowski. Ono je sveuvidljivo aktuelno, dokazujuć točnost ideja njegova auktora, koje se temelji na logici javnoga mišljenja.

„Illustrated London News“ objelodanila je intervju, što ga je imala s aukto-

rom, a što je izazvalo tolike rasprave u evropskoj štampi. Vrijedno je da to ovdje reasumiramo. Dok je londonska konferenca za mir u palači sv. Jakova svračala pažnju javnosti, modifikujuć kartu Balkana, program Orłowskoga, podržavan po štampi medjunarodnoj, putovao je prešav granice slavenskih naroda. Prolazeć kroz London, grof je jednostavno ožeo svoje mišljenje: da je njegovo nepokolebivo uvjerenje, e je sukob između Austrije i Rusije nemoguć. Rusija je protuteža, koja u ravnovjesje stavljaju udes Austrije, pa se i protivni njenom razudjenju, koje s tolikom nestrpljivošću očekuje pangermanska politika. Rusija i Austrija su jednako interesirane, da izbjegnou od medjusobnog rata; pače obe se opiru proti diplomaciji berlinskoj, protiv zahtjeva imperijalizma, protiv njegove premoći u Elzasu. Na tom ne smije da ostane. Poraz što ga je pretrpjela diplomacija germanska na istoku i pobjede što su ih nizile Bugarska, Srbija, Grčka i Crna Gora, raširuju akciju sjedinjenim slavenskim silama, pretećam obnovljenja Poljske.

Ovi vidici rastumačeni su u pismu franceskoj komori. U tom pismu doznačena je Franceskoj prevlasna uloga, u čemu Talijani ne mogu potpuno da budu saglasni. Franceska ovih zadnjih godina nije pokazala prema Italiji one iskrenosti i vjernosti osjećaja, koji su nakon približenja otrog 15 god. kako se činilo, bili izbili; a iz talijanskog novog sredozemnog i kolonijalnog položaja proizlazi, da Franceska, nije dobra srca gledala razvijanje i učvršćenje zakonitih i prirodnih interesa talijanskih. Sasvim tim pismo franceskoj komori zaslužuje, da se i Talijani s njim upoznaju i o njemu da razmišljaju.“

„God. 1789, Franceska da odlane čovjeku, proglašila prava čovječja. Današnja Franceska, s neprebolnom ranom Elzasa u srcu, bori se za pravu narodna, da bi se domogla opet svojih država.

Medjutim novi pobornici slobode, car Ferdinand i tri kralja, slijedeći zvijezdu balkansku, okruženu njihovim hrabrim vojacima, priključuju se legendi vijekova na podnožju bizantinskom. Pa kao što nekoć Magi, prikazuju tako i oni zlato i tamjan posvetilišta Bogu i miru prineseni žrtava. Dočim pruski uređivači turskih čopora jedva da hine ljutost svoju zbog pretrpljenog poraza, te financijskog rasula turskoga.

Nikola crnogorski prosvjedova proti pretjeranom mirboženju, buduć nemoguće složiti bankarske interese sa grozotama smaknutih žena. *Status quo*, u takovim prilikama, bijaše da pogoduje sadanjim i budućim zahtjevima Prusije; s toga je nužno prihvatiti se odluke, koja bi se temeljila na medjunarodnom jednoglasju.

U tu svrhu, u doba Agadira, iznesoh na vidjelo blagotvorni utjecaj Poljske, pozivljući javno mnijenje Londona, Pariza, Petrograda, Beča i Rima da se ujedne radi interesa slobode u Sredozemlju. I ta se hipoteza sve to više učvršćuje. Dan danas narodi pružaju si ruku, da uskore napredak; ali je predvidjeti i borbu proti mračnjaštvu berlinskome, koje zastupa nauka, te ju proglašuje njemački kancelar sa govornice reichstaga: *Sila i Pravo*.

Nu to načelo nije moglo da se održi bez kazni, jer za samo savezništvo, morao se je Berlin uteći ostacima muslimskog strahovanja, pretražiti podrine moskovske stranke: crpeći koristi iz tradicija Muhamedovih i Ivana Groznoga.

Wilhelmstrasse uzima na se odgovornost radi Maroka, Makedonije te pobunjene Albanije, štiteći Islam. S Vilimova trga podziže se ogorčenje radi prisvojenog Pozena, te s pragonima u pokrajinama Franceske, Poljske, Hanovera u Danskoj, lišavajuć ih naprosto prava građanskih, što nam dokazuje, prema riječima Scheidemanna, da pripojenje Pruskoj, slični ropstvu na galijama. Na Balkanu pak kuša Berlin oprvrći mišljenje, da Austrija mora biti liberalna vladavina, kuša dapače svojim nagovorima, da u Rusiji obnovi despotički režim. Pa ista smrt kao da nu pomaže sužasnim događajima: dvije odlične žrtve njegovih progona, izčezle su nevidom ovijeh dana: Kristijan IX. Danski u Hamburgu, i zakoniti suveren Hanovera vojvoda Cumberlandski, na putovanju

Same vlade staviše se na oprez protiv Prusije. Bavarska i Saska ne će pripojenja Strasburga, jer se boje za se sličnog udesa. Alarm se je raznio s ovu i s onu stranu Rajne. Donese li eventualni sukob koristi Franceskoj — kao što bi politički šķahista mogao predpostaviti — njemačko željo, kakav novi sabor u Frankfurtu, činio bi da se vrati dinastiji austrijskoj. Posljedica takova događaja, pokle se je baštinik Hanoverskog prijestolja odrekao svojih prava na nj, te nakon tragičkog svršetka posljednjeg njegova pretendenta, bila

Brzjavni „Hrvatske Rieči“

Burni prizori u peštanskom parlamentu.

Budimpešta, 5 lipnja. Lukač je ulazeći u parlamentarnu dvoranu dočekan od opozicije poklicima: dolje nedostojnik! Dolje lupež, šuft! — Zastupnik Fernbach viče: Lukač je lopov. Nastaje silna galama, Tisza zvonit. Otvara sjednicu. Buka. Zastupnik Csuha viče: Kavaliri plaćaju dugove. Opozicija galami podrugljivo. Ruga se Lukaču. Razabiru se ove rieči: Lukač — groh od Zulatne, markgrof od Salzburga! Zastupnik Eitner: Dokazano je, da je Lukač lupež. Zastupnik Justh: Lupež ne može predsjedati. Tisza zvonit i bilježi imena demonstranata. Predlaže, da se mnogi zastupnici predađu imunicionom odboru. Prima se predlog. Prekida se sjednica. U to ulaze u dvoranu oberlajtnant Horvat i kapetan Geroe i Bertl. Opozicija dočekuje ih sa: pfuj. Čuje se zaglušna vika: To nijesu oficiri! To su šufti! Kapetan Geroe povadi sablju i zadade tri udarca Lehelu Hedervaru. Udarci su lake naravi. Opozicija prosvjedujući vodi Hedervara van iz dvorane. Galama se nastavlja. Opozicija je zatim ostavila dvoranu podrugljivo vičući: živila vojska! Polony: Nek živi vojska, koja ima njemačke oficire! Tisza opet otvara sjednicu. Čita imena novoizabliježenih zastupnika: Husar, Polony, Presly itd. Kuća zaključuje predati ih imunicionom odboru. Lukač izjavljuje, da je on sa ciljem kabinetom predao demisiju. On da odstupa zbog slabih nerava.

Grof Stürgkh traži većinu.

Beč, 5 lipnja. Debata vrhu malog financijskog plana, očekivalo se je, da će biti zanimiva. Dosadašnji govori zaslupek su iznenadili slušatelja. Svi govornici iznašaju više ili manje poznate argumente, tako da je razprava, osim nekih upadica, mal ne dosadna. Od najavljenih energične opozicije sa strane Rusina i članova poljske pučke stranke ne opaža se ništa. Medjutim se je pronio u kuloarima glas, da ministar predsjednik raspolaže sa većinom glasova parlamenta za financijsku osnovu, koju su u prvom redu zagovarali Niemci. Prama današnjem stanju pregovora za osnovu će glasovati Niemci en block, i konservativni Poljaci. Socijaliste će tražiti da se separatno glasuje za pojedine osnovne u planu. Staro i Mlad česi nijesu se odlučili. Česka opozicija kontra. Rumeni pro. Jedan dio Italjana abscentirali će se. Dalmatinski klub kontra. Hrv. slov. klub nij: još stvorio zaključak. Divljaci većina pro.

Zahtjevi Austro-Ugarske.

Beč, 4 lipnja. Jutros se je u zastupničkoj kući prije otvora sjednice Vaš izvjestitelj imao prigodu razgovarati sa jednim članom „Njemačke nacionalne Sveze, za kojeg se znade, da u svezi igra jednu od prvih uloga, a stoji opet u dobrim odnošajima sa vladom. Dotični njemački za-

stupnik, iza kako je sa posmjehom na ustima rekao, da južni Slaveni nijesu baš tako crni vragovi, kako ih se opisuje i da on nije nikada vjerovao sa novinarskim patkama o nekakvom revolucionarnom pokretu između Hrvata i Srba na jugu Monarkije, reče, da po austrijsku industriju sviče novi zeman na Balkanu.

Po njegovim informacijama Austrija će tražiti da kod uređenja balkanskog spora između samih balkanskih kraljevina i kod rješanja balkanskog pitanja uobće Austrija dobije u svim gospodarskim pitanjima pravo prioriteta, koje je pravo — po njegovu mnijenju — imalo do pred aneksiju Bosne i Hercegovine, a koje je pravo — opet po njegovoj izjavi — Austrija izgubila, jer ministarstvo vanjskih posala nakon aneksije nije znalo da predobije za simpatije Srba. Prama njegovoj tvrdnji Niemci iz Austrije, a ponadavse oni iz Česke i Moravske odlučije podupirati politiku grofa Berchtolda jedino iz razloga, što se nadaju da će uspjeti austrijskoj industriji na Balkanu opet postići prvenstvo.

Na koncu je dotični njemački zastupnik izjavio, da se koliko je njemu poznato, nemisli na podpunu demobilizaciju vojske sve dotle dok Austrija ne bude od balkanskih saveznika imati podpune garancije, da će se njezina trgovačka prava na Balkanu uzpostaviti kao i prije balkanskog rata i aneksione krize.

Želja da se ne piše o Redlovoj aferi.

Prag, 5 lipnja. Iz Beča se amo javlja, da je vlada izrazila želju nekim novinarima, da bi što manje javljali o šķpijanskoj aferi oberstara Redla. Od svih novina najljepše se pokorio vladinim željama „pangermanski“ „Deutsches Volksblatt“, koji u broju od prošlog ponedjeljnika nije ni spomenuo ovu aferu.

Pražki židov i oberst Redl.

Prag, 5 lipnja. Između ovdješnjih Židova, koji su glavni nosioci njemačke misli u Pragu, opaža se velika uzrujanost radi toga, jer su pristaše zastupnika Wolfa i Pachera u „Ost. Rundschau“ utvrdili da je Redl židovskog porjetla. Ovdješnji židovski nacionaliste zahtjevaju od židovskih fabrikanaata, koji podupiru njemačke političare, da im na uzluk okrenu od sada unapried ledja.

Grčki ministar u Carigradu.

A'ena, 5 lipnja. Ministar Rhallis, koji se nalazi u pratnji ministra predsjednika Venizelosa u Solunu, odputovati će ovih dana u Carigrad, gdje će stupiti u pregovore sa turskom vladom, radi uređenja raznih grčko-turskih pitanja. Rhallis uživa u Carigradu veliko povjerenje. On je u vieć predlagao Turskoj, da se na liepe i mirno nagodi sa Grčkom.

Izjava poklisara Spaljokovića.

Sofija, 5 lipnja. Na ministarstvu vanjskih posala potvrđuju se berlinske vjesti, da je srbski poklisar dr. Spaljoković mi-